

Záhonyi András (Budapest):

A tudományos igazságról – egy régész szemszögéből. „Az igazságot is meg lehet szokni!” – Makkay János gondolatai a tudósok bakijairól

Bevezetés

*Aiszkhülosz véleményét az isteni puccsal hatalomra került főistenről, Zeuszról (aki zord és kezében tartja a törvényt) Hermész szájába adja a **Leláncolt Prométheusz** című drámájában: „Mert Zeusz nyelvét hazugság nem hagyhatja el, mindent beteljesít, amit kimond.”*

*Tényleg jó-e szót fogadni a teljhatalmú zsarnoknak? A bölcs Prométheusz szerint NEM. **Eredmény:** Prométheusz májából Zeusz büntetéseként sasok lakmároznak.*

Prométheusz „bűnei”: 1. tudja „Zeusz leváltásának titkát”, de nem árulja el; 2, az „egy nap élő” ember számára lehozta a tüzet, az „istenek tulajdonát”, s ezzel sok hasznos mesterségre és a betűvetésre, számolásra is megtanította.

***Tanulság:** Már a görög istenek világában is nem a bölcs és igazságos, hanem az erős és erőszakos egoista irányít. Csoda-e, ha ma is így van?*

Makkay János jelszava: **Rendszerváltást az Akadémián!**¹²³ Ma ugyanis nagyrészt még mindig ugyanazon tudósok (és „hű” tanítványaik) véleménye a mértékadó, akik évtizedekig a ’békepapokkal’ együttműködve (és időnként politikai befolyás hatására) tájékoztatták félre a közvéleményt és nevelték félre a tanulóifjúságot.

Makkay humorosan tárja elénk példáit, szemléltetve, hogy az emberi elfogultság és butaság mára sem halt ki teljesen.

Megoldási javaslata azonban kivitelezhetetlennek látszik: minden támogatást megvonni az eddigi tudományos és művészeti elitől, és tiszta lappal induló, felkészült és becsületes gárdának átadni a váltóbotot. Ehhez megbízható és alapos, „keleti” és „nyugati” kutatókat felsorakoztató nemzetközi bizottság kellene, aki eldönthetné, kinek a munkája értékes szakmailag, mentes a „szubjektivizmustól”.

A politikában ilyen váltást „nem sikerült” megvalósítani – de ott legalább történetek kezdő-, illetve látszatlépések. A **tudomány** és az **egyházak** területén azonban ez az **„átvilágítás” a mai napig egyáltalán el sem kezdődött!**

¹²³ Makkay János: *Hogyan kell történelmet írni?* A szerző kiadása. Budapest, 1998.

Makkay János példái

a) Az *Annales Regni Francorum*ban így szerepel egy mondat: „Sed et hostes antea illis populis inexperti, qui Ungri vocantur, regnum eiusdem populantur.” Pontatlan fordítása (*Mátyás Flórián* szerint): „De még azon népek által elébb nem tapasztalt ellenségek is, kik ungrinak neveztetnek, pusztítják (Német Lajos) országát.” Györffy ezt vette át... (és ezt a fordítást Harmatta János is elfogadta).

Tóth S. László (HKÍF)¹²⁴ precízebb fordítása (ezt Ungváry is megerősíti): „de azon népek előtt korábban ismeretlen ellenségek is, akiket magyaroknak (Ungri) neveznek, ugyanannak királyságát pusztítják.”

TANULSÁG: NEM MINDEGY, hogy mi pusztítunk – vagy egy általunk nem ismert nép. Mert „morva szövetségről csak *Bóna* meg *Kristó* álmaiban van szó, a forrásban nem.”¹²⁵

b) Györffy György szerint az **Eunedubelianus** név összefügg a régi oguz eredetmondával. Máshol meg azt írja, hogy Eunedubelianus = Ene(ch) + Du(la) + Bel(ar). Balogh László rövid cikkében¹²⁶ elmagyarázta, hogy Györffy mindössze két filológiai hibát követett el egyetlen szóban. A helyes olvasat: yunedubeliani = *jenődbeli*, azaz Jenő törzsbeli.

c) A Kárpátoktól keletre előforduló 'ungri' akár 862 előtt is lehet árpádi magyar. Nyugaton (a Kárpát-medencében vagy attól nyugatra) semmi szín alatt nem. 896 után viszont a keleten előforduló ungrri már csak alkalmanként lehet árpádi magyar... Györffynek és Kristónak ezért logikából egyes jár!

Megj.: Makkay ezen megállapításával arra szeretné felhívni a figyelmet, hogy Kristó a „Kisantant” tudósainak erősen nacionalista történelemszemléletét igyekszik alátámasztani, azaz a magyarok minél későbbi Kárpát-medencei felbukkanását hirdeti. Egy román történész pl. a rendelkezésre nem álló adatokból az ellenkező következtetésre jutna – vagyis László Gyula többszörös honfoglalásról szóló elméletét vállalná.

Makkay megjegyzései

Kristó pongyolán használt „szakszavaihoz”:

A szótó: nem gyök! A gyök: nem radical (csak a vegytanban az), hanem (a nyelvészetben) stem vagy root.

Erdős steppe = forest steppe (nem „wooded steppe”).

Lovas temetkezés = Equestrian burial (nem „horse burial”).

Körte: a „paleobotanical science” foglalkozik vele, nem a „zoogeographical science” (magyarán a körte inkább növény, mint állat).

Györffy és társa írásához:

¹²⁴ *A honfoglalás korának írott forrásai*. Szerk.: Kristó Gy. Szeged, 1995.

¹²⁵ Makkay i. m. 16. o.

¹²⁶ Balogh László: „A titokzatos Eunedbelia titka.” *Névtani Értesítő* 15, 1993, 29-31.

„... a Várhegy egyik barlangjában olyan kőbalta került elő, amelyet a közel fél százezer évvel ezelőtt itt élt ősember használt.”¹²⁷ **Makkay szerint** az előbbi mondatban **három épületes számárság** van: a) A (csiszolással készített) kőbalta nem azonos a 200000–50000 éve használt kődarabokkal (pattintott szakócákkal, hasogatókkal, szilánkeszközökkel stb). b) Ősember 50 000 éve már nem élt. (Őskőkori ember viszont igen.) c) A budai Várhegyen élő ember kb. 400000–200000 éve élt ott.

Makkay a FORRÁSOK megbízhatóságáról¹²⁸

Ibn Hordádzbeh (földrajzíró) *Az utak és országok könyvében* Góg és Magóg falának leírása egy tolmács előadásában): „Góg és Magóg oly nép, akik mind-egyikének a hossza akkora, mint egy magunkfajta zömök ember fele; köröm helyett kezeiken karmok vannak, zápfogaik és agyaraik vannak, mint a vadállatoknak; füleik nagyok, ha az egyiket ágy gyanánt használják, a másikkal takaróznak, ...úgy közösülnek, mint a barmok.” (*Al-Hamadzáni* írja le *Wahb ibn Munabbih* nyomán.) *Makkay szerint* ez csak egy költött mese, és nem embertani vagy néprajzi ismertetés, hiszen Góg és Magóg utódai, a mai magyarok, a Mendel-törvény szerint ugyanis örökölhették volna őseiktől a karmokat, az agyarakat, a lepedőnyi füleket, ám azokat valamiért egyik ma élő magyarnál se látjuk. Ennyit „érnek” az arab és perzsa történetírók „hiteles és értékes” adatai, és ennyire megbízható azoknak a magyar őstörténet kutatásban való felhasználása.

Az árpádi honfoglalás fő és megbízható forrásának számító *Ibn Ruszta* tízezer bizánci aggastyánról, tízezer ifjúról, tízezer apródról stb. és 5000 aranykesztről „beszél”. Konstantinápoly szűk belvárosában a bizánci császár kivonulása (templomba menetele) során nem is volt hely ennyi embernek és keresztnek. A kerek sereglétszámok ugyancsak megkérdőjelezhetők. *Ibn Ruszta* és *Gardizi* Dzsajhani elveszett művéből kivonatolta leírásait. Ezek többszörös szövegrontást szenvedtek.

Dzsdajhání szerint viszont a magyarok tűzimádók és volt köztük egy iráni kultúrájú néprész. Ezért érthetetlen, hogy *Kovács Előd* balladakutató miért fél kimondani, hogy a finnugor nyelvű ősmagyarok már a 896-os honfoglalás előtt találkozhattak iráni népekkel? (A közép-iráni hagyományelemek így kerülhettek balladáinkba.)

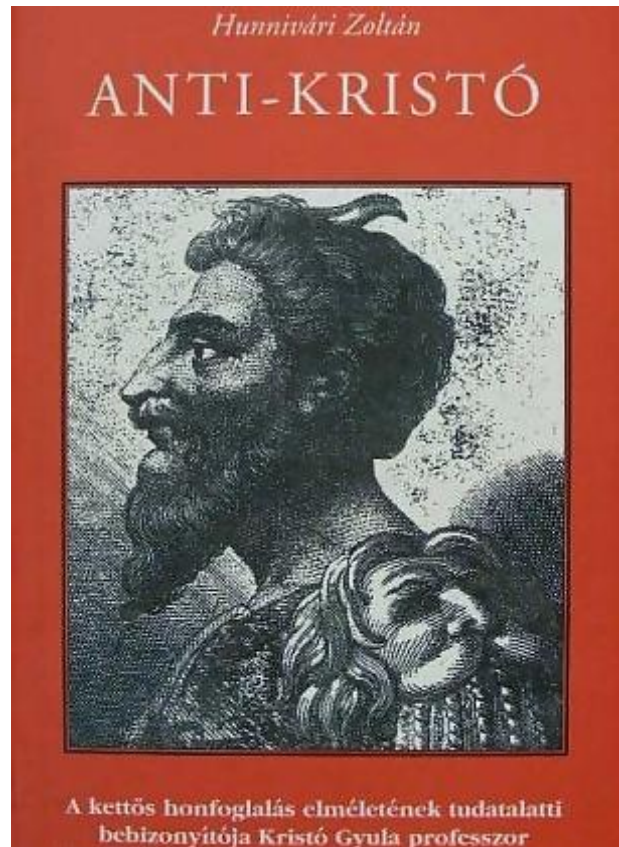
Ugyanakkor *Kmoskó Mihály kételyei* a mohamedán források korlátairól nem kap helyet a MAGYAR ŐSTÖRTÉNET KUTATÁSÁNAK FORRÁSAIT tárgyaló egyetemi tankönyvben!¹²⁹

¹²⁷ Az életföldrajz-kutató *Györffy György* és *Zólyomi Bálint*: „A Kárpát-medence és Etelköz képe egy évezred előtt.” In: *A honfoglalásról sok szemmel*. Szerk. Kovács L., Budapest, 1994. 27-30. Megjegyzés: A cím ’magyarabbul’ így hangzik: „... egy évezreddel ezelőtt”.

¹²⁸ Makay i. m. 31-32.

¹²⁹ *Bevezetés a magyar őstörténet kutatásának forrásaiba*. Budapest, 1988, 211-227.

Makkay epés megjegyzése ezért helytálló lehet: „Hála a szegedi iskolának, 1988 óta tudjuk, Nagy Sándor hódító útra kelt Tibetbe is (forrása: Qudáma közlése). Ez bizonyára a Curtius-életrajz azon részében szerepelt, amely nem maradt ránk, de megbízható (?) moszlim földrajztudósok még olvasták...”¹³⁰

1. ábra. Hunnivári Zoltán Kristó elleni könyve.¹³¹

Továbbá *Kristó* az ómagyar etnikum szláv eredete mellett kardoskodik (Makkay szerint elképesztően unalmas stílusban), s adatait (a megbízhatatlan) *Dzsajhánira* építi.¹³² Kristó (időnként a pánszlávizmusra emlékeztető) téziseinek értékelését Hunnivári Zoltán (alias Škoda) is elvégezte **Anti-Kristó** c. könyvében (Magánkiadás, 2001).

Pontosítást kíván az is, amit **Szabó A. Ferenc** írt pár évtizede,¹³³ hogy az „ugor-török háborúban” a levert török párt képviselői hangoskodtak „halszagú finnugor rokonságot” emlegetve. Valójában, mint a *Századok* egyik száma (131: 3, 1897, 782) mutatja, a „halszíros atyafiság” kifejezést a **finnugor rokonságot**

¹³⁰ Makkay i. m. 14.

¹³¹ Hunnivári Zoltán: *Anti-Kristó. A kettős honfoglalás elméletének tudatalatti bebizonyítója Kristó Gyula professor*. Szerzői kiadás, 2001. Hasonmás kiadás a Buenos Airesi kiadás alapján.

¹³² Megjegyzés: Györffy ugyanerre a forrásra építkezve már alaposan eltérő véleményen van.

¹³³ *Új Magyarország*, 1977. okt. 29. 9.

valló tudósok találták ki és „adták” a török-pártiak szájába, mint ami nem tetszik nekik, azért tagadják. Egyébként nem is a finnekről–észtekről volt szó, merthogy inkább keletre élő nyelvrokonainkról folytak a viták.¹³⁴

Történelem előtti idők

Ilyenek csak a nyelvtudósok (pl. Rédei Károly) számára voltak (és vannak) – már a legtöbb történész nem használja ezt a fogalmat. Makkay szerint nyelvtörténészeinknek általában fogalmuk sincs arról, mi is lehet az a „történettudomány”. Mert Rédei (Radanovics) Károly¹³⁵ és társai összekeverik nyelvünk finnugor eredetét a magyar nép etnogenezisével. A nyilvánvalóan török etnikumú nép (Árpád népe) ajkán hozatják be a Kárpát-medencébe a „finnugor magyar nyelvet”.

Nyelvészeink és történészeink mindmáig nem magyarázták meg tisztességesen népünknek, miért beszélünk mi itt finnugor–magyarul, ha elődeink évszázadokig nem finnugor módon éltek, dolgoztak, harcoltak, ruházkodtak, temetkeztek, gazdálkodtak, ettek-ittak, gondolkodtak, szaporodtak? A „rettenthetetlen nyelvtudós” Rédei többször is agglitunatív láncot ír (agglitunatív helyett), amikor az uráli nyelvektől idegen inkorporációs szerkezeteket (és igeragozást) tárgyalja.

S bár a Makkay által idézett Lakó György szerint „egészében vagy részben új etimológia került ki Rédei tolla alól (pl. a tokhár *was)”, de az **a rideg valóság** Makkay szerint, hogy Rédei UEW-je (Uráli etimológiai szótára) 75%-ban megegyezik a Lakó által szerkesztett MszFE¹³⁶ adataival. Ez utóbbi elkészítésében ugyan Rédei **12 évig részt vett mint munkatárs**, de erről azonban egy szó se esik az UEW-ben.

¹³⁴ Részletesebben lásd Bereczki G.: *A Névától az Urálig*. Szombathely, 1994 és Békés Vera írásai.

¹³⁵ Rédei Károly: *Őstörténetünk kérdései. (A dilettáns nyelvhasználatról)*. Budapest, 1998. Budapesti Finnugor Füzetek 10.

¹³⁶ MszFE: *A magyar szókészlet finnugor elemei I.* (Lakó Gy., 1972.)